

RP 200/2021 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 11 § i militärunderstödslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att militärunderstödslagen ändras.

I inkomstbegreppet enligt militärunderstödslagen föreslås en ändring. Till lagen fogas en bestämmelse om ett skyddat belopp av löne- och företagarinkomsterna för en värnpliktig i tjänstgöring, så att det är den del av inkomsterna som överstiger det skyddade beloppet som ska beaktas när storleken på militärunderstödet bestäms. Det skyddade beloppet uppgår till 200 euro per månad.

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2022 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2022.

RP 200/2021 rd

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	3
3 Målsättning	4
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	4
4.1 De viktigaste förslagen.....	4
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	4
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser.....	4
4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna	4
4.2.3 Konsekvenser för förmånstagarna.....	4
5 Remissvar	5
6 Specialmotivering	5
7 Ikraftträdande.....	5
8 Förhållande till budgetpropositionen.....	5
9 Förhållande till grundlagen.....	5
LAGFÖRSLAG	6
Lag om ändring av 11 § i militärunderstödslagen.....	6

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Som ett led i förhandlingarna om budgetpropositionen för 2022 drog regeringen också upp riktlinjer för sådana snabbverkande åtgärder för att stärka sysselsättningen som stöder tillgången på kompetent arbetskraft och förbättrar matchningen av arbetskraft. För att främja sysselsättningen bland unga beslutade regeringen att till militärunderstödet foga ett skyddat belopp, i enlighet med vilket endast en del av löne- och företagarinkomsterna för den som fullgör tjänstgöring ska beaktas när militärunderstödet bestäms.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Syftet med militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993) är att trygga utkomsten för värnpliktiga som fullgör beväringstjänst eller civiltjänst eller kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst samt utkomsten för deras anhöriga under beväringstjänst- eller civiltjänstgöringen.

En förutsättning för beviljande av militärunderstöd är att tjänstgöringen försämrar utkomstmöjligheterna för den som har rätt till understöd samt att han eller hon är i behov av understöd. Anhöriga som har rätt till understöd är makar eller parter i ett registrerat parförhållande, sambor som med den värnpliktige har ett gemensamt barn samt barn som den som fullgör tjänstgöring ska försörja.

Till en värnpliktig kan betalas ersättning för kostnader för den bostad som är i hans bruk och för de räntor på studielån som förfaller till betalning under tjänstgöringstiden. Det militärunderstöd som betalas till en anhörig kan omfatta grundunderstöd, bostadsunderstöd, särskilt understöd och underhållsbidrag. Fullt grundunderstöd är lika stort som full folkpension som betalas till en ensamstående person. År 2021 är grundunderstödet 665,29 euro per månad. Antalet anhöriga inverkar på grundunderstödet belopp. Fullt grundunderstöd är för den första familjemedlemmen 100 procent, för den andra 50 procent och för den tredje och följande 30 procent av understödets fulla belopp.

Bostadsunderstödet ska täcka de boendekostnader för en stadigvarande hyresbostad, bostadsrättsbostad eller ägarbostad som innehas av en värnpliktig i tjänstgöring eller en anhörig som har rätt till understöd. Särskilt understöd kan beviljas för nödvändiga och till sitt belopp skäligen utgifter av engångsnatur. Underhållsbidrag betalas till ett barn som har rätt till underhållsbidrag när den värnpliktige inte kan betala det under tjänstgöringstiden. Militärunderstöd är en skattefri förmån.

Militärunderstödet belopp påverkas av de nettoinkomster som står till den värnpliktiges och de anhörigas förfogande. Inkomstprövningen är strikt och inkomst som fås under tjänstgöringstiden minskar det understöd som betalas till fullt belopp. Om den som fullgör tjänstgöring arbetar under tjänstgöringstiden, minskar nettoinkomsten av arbetet det understödsbelopp som betalas till fullt belopp. Inkomstbegreppet avviker från inkomstbegreppen för de andra socialtrygghetsförmåner som Folkpensionsanstalten verkställer.

Permissioner under tjänstgöringstiden är avsedda för vila och för återhämtning från den belastning som tjänstgöringen medför. Under permissionerna utförs i praktiken också mindre arbete eller bedrivs småskalig företagsverksamhet. I värsta fall kan det snäva inkomstbegreppet för militärunderstöd öka den gråa ekonomin.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att förbättra incitamenten för dem som får militärunderstöd att arbeta under beväringstjänsten, civiltjänsten eller den frivilliga militärtjänsten. Den föreslagna ändringen förenhetligar inkomstbegreppen för de socialtrygghetsförmåner som Folkpensionsanstalten betalar. Ändringen kan också medföra att den gråa ekonomin minskar.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Det föreslås att till 11 § i militärunderstödslagen fogas ett nytt 2 mom. där det föreskrivs om ett skyddat belopp av löne- och företagarinkomsterna för den som fullgör tjänstgöring.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

År 2020 fick 9 103 personer militärunderstöd. Av dem som fick militärunderstöd fullgjorde cirka 83 procent beväringstjänst. Av understödstagarna fullgjorde 9 procent frivillig militärtjänst och 6 procent civiltjänst. De anhörigas andel av understödstagarna var 3 procent.

År 2020 betalades det ut sammanlagt 16,3 miljoner euro i militärunderstöd. Det genomsnittliga understödet 2020 var cirka 320 euro per månad.

Endast få av dem som fullgör tjänstgöring har löne- eller företagarinkomst. Inkomsterna är små och för en del är de mindre än det skyddade belopp som nu föreslås. I och med ändringen kommer uppskattningsvis 300 personer som fullgör tjänstgöring att få ökat understöd och den totala effekten på statens utgifter är cirka 200 000 euro per år.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Folkpensionsanstalten svarar för verkställigheten av militärunderstöd. Inkomsterna för dem som fullgör tjänstgöring utreds redan i nuläget och rätt få av dem har löne- eller företagarinkomster. Att det införs ett skyddat belopp medför mindre IKT-arbeten när det i systemet för handläggning av understöd tas in en egenskap som gäller det skyddade beloppet, och genast efter ikraftträdandet kan behovet av manuell förmånshandläggning temporärt öka något. Även till övriga delar kommer konsekvenserna för Folkpensionsanstaltens verksamhet och omkostnader att vara små. Ändringen kan minska antalet besvär och kontakter som gäller avgöranden om militärunderstöd och därmed minska Folkpensionsanstaltens arbetsmängd, eftersom det gällande inkomstbegreppet har upplevts som orättvist bland dem som får understöd.

4.2.3 Konsekvenser för förmånstagarna

Det skyddade beloppet gör det mer lönsamt och sporrande att arbeta under tjänstgöringstiden. Uppskattningsvis 300 understödstagare kommer att få ett något större militärunderstöd. Det är dessutom möjligt att något fler personer än tidigare som fullgör tjänstgöring börjar utföra lite

lönearbete under sina permissioner under tjänstgöringstiden. Med tanke på sysselsättningen efter tjänstgöringen är det nyttigt att bevara kontakten till arbetslivet eller fortsätta med småskalig företagarkerksamhet under tjänstgöringstiden.

5 Remissvar

Under beredningen av propositionen har försvarsministeriet, huvudstaben, arbets- och näringsministeriet, Folkpensionsanstalten och beväringförbundet getts möjlighet att kommentera propositionen skriftligen. Någon egentlig fullskalig remissbehandling har det inte varit möjligt att ordna på grund av tidtabellen för beredningen.

Försvarsministeriet, arbets- och näringsministeriet samt Folkpensionsanstalten och beväringförbundet lämnade skriftliga kommentarer om propositionen. Alla aktörer som lämnade kommentarer ansåg att propositionen är behövlig och ett steg i rätt riktning. Försvarsministeriet, Folkpensionsanstalten och beväringförbundet ansåg att det också borde göras andra ändringar i militärunderstödslagen. Försvarsministeriet ansåg att även de utgifter som ersätts med militärunderstöd bör preciseras. Folkpensionsanstalten föreslog att tillämpningsområdet för det föreslagna skyddade beloppet bör utvidgas till att gälla också inkomsterna för en anhörig till den som fullgör tjänstgöring. De ändringar som föreslagits i detta sammanhang anses inte vara möjliga att genomföra och de framförda kommentarerna gav inte anledning att ändra propositionen.

6 Specialmotivering

11 §. Inkomster som ska beaktas. Enligt förslaget ska det i paragrafens nya 2 mom. föreskrivas om ett skyddat belopp av löne- och företagarinkomsterna för den som fullgör tjänstgöring. Den del av inkomsterna som överstiger det skyddade beloppet beaktas.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

8 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till statens budgetproposition för 2022 och avses bli behandlad i samband med den. Propositionen beräknas öka statens utgifter med cirka 200 000 euro per år.

9 Förhållande till grundlagen

Propositionen har inga grundlagskonsekvenser och regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 11 § i militärunderstödslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § i militärunderstödslagen (781/1993), sådan paragrafen lyder i lagarna 963/2017
och 1171/2018, ett nytt 2 mom. som följer:

11 §

Inkomster som ska beaktas

När understödet bestäms beaktas de löne- och företagariinkomster som står till den värnplikti-
ges förfogande till den del de överstiger 200 euro per månad.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 21 oktober 2021

Statsminister

Sanna Marin

Social-och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen